

Ingurumena, arkeologia eta historia itotzear

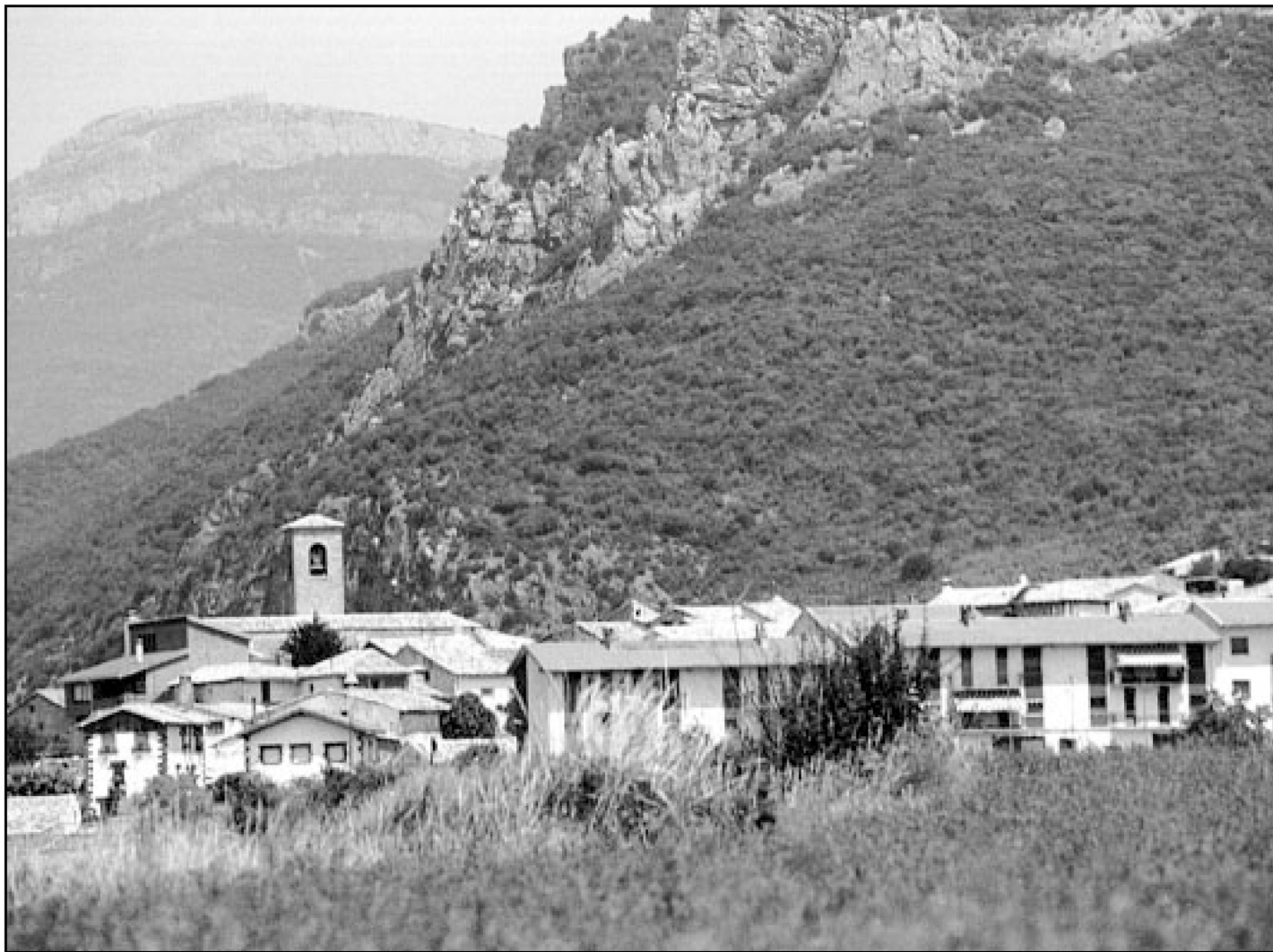
■ Hainbat arlotan izango du eragina Esako urtegia handitzeak. Hona inportanteenak:

Ingurumena • Balio agro-ekologiko handiko gun zabalak ur azpian geratuko dira Esako urtegia handitzeko lanen ondorioz. Nekazaritza eta abeltzaintzarako ehunka hektarea hondoratzeaz gain —Sigues, Mianos eta Artiedako herrieta-koak gehienbat—, lanak eragin handia izango du zenbait natur babesguneetan, besteak beste, Siguesko Potxan, Leire, Orba eta Illongo mendi-lerroetan...

Herriak ur azpira • Hasierako proiektua dagoen bezala onartzen bada, Siguesko herri kas-koa ur azpian geratuko da, hain zuzen ere 140 herritar inguru dituen herria. Halaber, Esko eta Tiermas herriak uraren maila berean geratuko dira. Bi herri horiek Sigues baino askoz ere txikiagoak dira; Eskon, esaterako, familia bereko aita bat eta hiru seme besterik ez dira bizi. Izan ere, herri horiek ia erabat hustu ziren Esa egin zutenean. Horiez gain, bi kanpin eta gasolindegi bat ur azpira eramango lituzke urtegia handitzeak.

Balio arkeologiko-historiko handiko ondarea • Urtegia handitzeak, ingurumenean ez ezik, ondare historiko-artistikoa eta arkeologikoa eragin latza izango luke. Izan ere, ur azpira eramango lituzke Siguesko XII. mendeko erromatar estiloko eliza, Donejakue bideko hainbat kilometro —gizateriaren jabe-gokoa—, Ruestako Burdin Aroko nekropolia, Artiedako aztarna erromatarak, Ruesta eta Siguesko Erdi Aroko aztarnak, Ruestako gaztelua, Tiermasko ur termalak...

Errepideak • Lanak eragina izango du errepide sarean ere. N-240 errepideko 18 kilometro hondatuko ditu, eta, baita NA-137 errepideko ia hamar kilometro ere.

OSKAR MONTERO

Esako urtegia handitzeko lanen proiektuak Sigues (Aragoi) ur azpira eramatea aurreikusten du.

Siguesen etorkizun iluna

«20 URTEZ bizi izan gara hemen urtegia handitzearen mehatxupear, herria antolatzeko araudirik osatu ezinik. Orain herria hil behar dutela esan digute. Hil behar bagaituzte, esan diezagutela noiz eta nola». Hitz gogorak erabiltzen ditu Siguesko udaleko idazkari Vicente Sanchezek administrazioak duen jarreraren aurka. «Esaten dute arkitekto bat izendatu dutela herria beste leku batera eramateko proiektuaz arduratzeko, eta izena ere agertu da prentsan. Herritarrek, baina, ez dakigu ezer, ez dugu ezagutu ere egiten».

150 bat lagun bizi dira gaur egun Siguesen, Erronkari bailararako berezko sarrerako herrian, gehienak erretiratuak. Hiru gazte besterik ez dira bizi egun, denak laborariak.

Duela lau hamarkada 500 bat biztanle zituen herriak, Esako urtegia zabaldu zutenean. Ordutik, exodoa nagusitu da. «Orduan, inguruko herrietako eta bertako jendea Iruñera, Zaragozara, Bartzelonara eta beste hainbat hiri handitara joatera behartu

Proiektuen nondik norakoen informaziorik gabe, kezkatuta bizi dira Sigues herriko biztanleak, «okerrenaren zain»

zituzten. Orain, gauza bera egin nahi dute, baina herriko errealitatea oso bestelakoa da. Zaharrak dira gehienak, eta ez dute nahi-ko adorerik herria uzteko. Hemen dute bizitza, baratzza, mendia, animaliak... Hori kenduz gero, bizia bera kenduko liekete», dio.

Baina, Espainiako Estatuko Ingurumen Ministerioak erabakia hartua du. Siguesko udalak Madrilgo Justizia Auzitegi Nagusian errekurritu du lanen ingurumen eraginari buruzko azterketa.

Herria beste leku batera

Herria beste leku batera eramango ote duten azaldu izan da proiektua bultzatzen dutenen asmoetan. Hori hala bada zenbait bal-

dintza bete behar direla dio udalak: «Egungo Siguesen nortasuna errespetatzea, Pirinioen sarrerako etxeen itxurari eustea eta zerbitzuak izango dituen herria izatea».

Eta, hala ere, horrek zenbait gauza ez lituzkeela konponduko iruditzen zaio: «Horiek ez dira ohartzen hemen jaio gara, hemen hil zirela gure aitona-amonak eta aita-amak, hemen jaio direla gure seme-alabak... Eta guk hemen bizi nahi dugula».

Hori Espainiako Konstituzioak babesten duen eskubidea dela dio udaleko idazkariak, baina «interes ekonomiko handiak» tarterko direla ahaztu egiten dela dio: «Guk era guztietako azterketak aurkeztu ditugu erakusteko ez dela derrigorrezkoa Sigues ur azpira-

tzea, altuera txikiago batean geratzea nahikoa dela duten xedea gauzatzeko, alegia Bardea eta Zaragoza urez hornitzea».

Baina Siguesen jendea sinetsita dago ez dela hori benetako asmoa, baizik eta Pirinioetako urarekin, beren urarekin, dirutza handiak egitea: «Badakigu ura Mediterraneoko gun turistikoetara eraman nahi dutela, eta han prezio handietan saldu, azken batean negozio handia egin nahi dute Pirinioetako urarekin».

Bitartean, Europan ikusten du argia Siguesek. Bruselan izan dira berriki beren kasuaren berri ematen, eta badakite Europako Batasuna direktiba bat prestatzen ari dela urtegitzarrak galarratzeko. «Horregatik dabil-tza hain presaka proiektu hau gauzatu nahian», dio.

CHE Ebroko Ur Konfederazioako iturriek EGUNKARIA-ri azaldu diotenez, oraindik ez da erabaki Sigues ur azpian uztea, proiektua alda baitaiteke oraindik. «Esaterako, ura gelditzeko horma handi bat eraiki daiteke Siguesen aurrean», diote CHEko arduradunek.